

Innst. 312 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:39 S (2010–2011)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Håbrekke, Laila Dåvøy, Rigmor Andersen Eide og Geir Jørgen Bekkevold om full fosterhjemmsdekning innen 2013

Til Stortinget

Sammendrag

Forslagsstillerne viser til at ifølge statsbudsjettet for 2010 hadde 115 barn og unge vedtak om plassering i fosterhjem og ventet på fosterhjem pr. 31. januar 2009. Ytterligere 619 var meldt inn som aktuelle for plassering i fosterhjem. I tillegg frykter forslagsstillerne at det er store mørketall på området. Per 31. januar 2010 er det offisielle tallet for antall barn som venter på fosterhjem, økt til 180. Det er altså blitt 65 flere barn på ett år. En økning på 57 pst. er ifølge forslagsstillerne alvorlig når situasjonen allerede i fjor var uakseptabel. Dette er barn som har vedtak om fosterhjem og som er i en svært sårbar situasjon.

Forslagsstillerne mener det er helt uholdbart og uakseptabelt at barn står i kø og venter på å få plass i et fosterhjem. Forslagsstillerne legger derfor fram dette forslaget der regjeringen bes legge fram en handlingsplan for full fosterhjemmsdekning innen 2013. En slik handlingsplan bør etter forslagsstillerne mening blant annet inneholde følgende elementer:

- Tung satsing på rekrutteringskampanjer.
- Sørge for at ideelle aktørs bidrag til fosterhjemmsrekruttering brukes.

- Vurdere hvorvidt dagens balansegang mellom bruk av institusjoner versus bruk av fosterhjemsplasseringer til enhver tid er til barnets beste og er faglig sett optimal.
- Mer bruk av familieråd i barnevernet.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en handlingsplan for full fosterhjemmsdekning innen 2013.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Gunn Karin Gjøl, Kåre Simensen, Arild Stokkan-Grande og Lene Vågslid, fra Fremskrittspartiet, Solveig Horne, Øyvind Korsberg og Ib Thomsen, fra Høyre, Linda C. Hofstad Helleland og Olemic Thommessen, fra Sosialistisk Venstreparti, Gina Knutson Barstad, fra Senterpartiet, Christina Nilsson Ramsøy, og fra Kristelig Folkeparti, Øyvind Håbrekke, viser til at fosterhjemsplassering er det mest brukte plasseringsalternativet for barn som blir plassert utenfor hjemmet. Over 75 prosent av barna som blir plassert utenfor hjemmet i 2008 var i fosterhjem.

Komiteen viser til statsbudsjettet for 2010 hvor det vises til at 31. januar 2009 hadde 115 barn vedtak om og ventet på fosterhjem. 31. januar 2010 ventet 164 barn på fosterhjem.

Komiteen mener det er alvorlig at mange barn venter på fosterhjem. I dag venter mange barn for lenge før de blir tildelt familie. Det at man ikke vet hvor man skal bo eller hvilken skole man skal gå på,

er ille for alle barn. For disse barna, som allerede er hardt prøvet, er stabilitet og trygghet spesielt viktig.

Komiteen mener det er viktig å få på plass et tilstrekkelig antall gode og stabile fosterhjem. Det bør blant annet skje gjennom å prioritere rekruttering av flere fosterhjem, opplæringsaktiviteter, god informasjon, bedre sosiale kår og støtte til fosterforeldrene. Fosterbarn er en sårbar gruppe som bør unngå å flytte unødige. Målet er å bygge solide og gode fosterhjem som varer over tid.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at Bufdir har utarbeidet en handlingsplan for å rekruttere flere fosterhjem og for å bedre oppfølgingen av eksisterende hjem, og at Bufdir vil intensivere innsatsen for å rekruttere flere fosterforeldre, blant annet gjennom en landsomfattende kampanje.

Komiteen mener at i en situasjon der vi mangler fosterhjem, er det spesielt viktig at staten samarbeider med private og ideelle aktører om rekruttering og drift av fosterhjem.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil understreke at private, ideelle aktører spiller allerede en viktig rolle i Bufetats fosterhjemsarbeid, og at det de siste årene har vært anskaffet fosterhjemstjenester fra private aktører for ca. 250 mill. kroner årlig. Bufetat kjøper fosterhjemstjenester fra private aktører når de ikke har egnede hjem tilgjengelig eller som en del av oppfølgingen og utfasingen etter institusjonsopphold. Bufetat har også kjøpt beredskapshjemstjenester fra private.

Komiteen viser til at ideelle aktører har et stort kontaktnett det er viktig å dra nytte av.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet registrerer at Bufdir har invitert både Frelsesarmeen og andre ideelle organisasjoner til et samarbeidsmøte for å lære av erfaringene og dele ideene med alle regioner, slik at det kan bli et samarbeid med ideelle organisasjoner om fosterhjemrekruttering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre oppfordrer regjeringen til å ta samme initiativ overfor de private aktørene.

Komiteen mener at ideelle organisasjoner og non-profitbaserte institusjoner har hatt, og har fortsatt, en grunnleggende rolle i utviklingen av det norske velferdssamfunnet. På mange områder var det nettopp disse som var starten på mange av de velferdstjenestene Norge har i dag. Disse har spesielle kvaliteter, verdier og vilkår som må verdsettes og tas i betraktning.

Komiteen viser til at offentlige, kommersielle og ideelle aktører er gjensidig avhengige av hverandre. Uten en velfungerende stat fungerer ikke privat sektor, og ideelle og kommersielle aktører utgjør en viktig og selvfølgelig del av velferdssamfunnet. For at de ideelle institusjonene skal kunne utvikle seg videre på sine egne premisser må disse gis vilkår som er tilpasset deres kvaliteter og særpreg.

Komiteen viser til at stadig flere barn i barnevernet har flerkulturell bakgrunn. Det er derfor viktig å ha et spesielt fokus på rekruttering av både støttepersoner og fosterhjem med flerkulturell bakgrunn i barnevernet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til innspillene i høringen fra Norsk fosterhjemforening og de utfordringene foreningen peker på i forhold til oppfølging av fosterfamilier og fosterfamilienes sosiale rettigheter. Vilkårene for fosterfamiliene må bli bedre for å sikre den fremtidige rekrutteringen av gode fosterhjem.

Disse medlemmer viser til utfordringene staten har når det kommer til rekruttering av et tilstrekkelig antall fosterhjem og ser det som en bekrefteelse på at både private og ideelle aktører må slippe til for å bedre rekrutteringen. Disse medlemmer vil derfor åpne for at både private og ideelle aktører skal kunne rekruttere og drive fosterhjem. Disse medlemmer er opptatt av at det er viktig å ha klare og tydelige kriterier for godkjenning av fosterfamilier for å sikre barna et godt tilbud.

Disse medlemmer viser til den flotte innsatsen fosterfamiliene gjør og er opptatt av å bedre rammevilkårene for disse. Fosterfamiliene gjør en uvurderlig innsats for barn som trenger nye hjem, og disse medlemmer er opptatt av å sikre fosterfamiliene rettfærdige og levedyktige rammevilkår. Disse medlemmer legger til grunn at det fortsatt må være ønsket om å hjelpe barn som må være hovedmotivasjonen for å ønske å bli fosterforeldre. Disse medlemmer viser til at oppfølgingen av det enkelte fosterhjem er varierende, og at få kommuner tilbyr mulighet for støtte og veiledning utenom kontortid. Flere av de private og ideelle aktørene som driver beredskapshjem tilbyr døgnkontinuerlig oppfølging, mentorordninger, egen rådgivingstjeneste m.m. Disse medlemmer mener at oppfølgingen

av fosterfamiliene må bli bedre for å styrke rekrutteringen av fosterhjem. Fosterforeldres sosiale rettigheter må også sees i sammenheng med dette. Det er bl.a. en stor utfordring at vi har fått et stort skille mellom vilkårene for kommunale og statlige fosterhjem.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag.

«Stortinget ber regjeringen legge frem sak for Stortinget om hvordan rammevilkårene for fosterhjemsfamilier kan bedres.»

Komiteen mener det er viktig at tilbudet i barnevernet skal være tilpasset det enkelte barnet. Selv om det er et mål at barn og unge i størst mulig grad skal få et tilbud i hjemmet eller i fosterhjem, er det enkelte tilfeller best med plassering i institusjon.

Komiteen viser til brev fra statsråden 24. mars 2011 (vedlegg), der statsråden skriver:

«Det avgjørende for valg av tiltak i barnevernet er hensynet til barnets beste, og det skal tas utgangspunkt i det enkelte barns individuelle behov. Målet for en plassering er å gi barnet en grunnleggende stabilitet, omsorg, og oppfølging.»

Komiteen støtter dette.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti mener det er uheldig med den nedbyggingen av institusjonsbarnevernet som har skjedd de siste årene. Det er viktig å ha mange ulike aktører i barnevernet for å kunne gi det enkelte barn det best mulig tilpassede tilbud. Disse medlemmer viser til at hensynet til barnets beste må komme i første rekke, og at tilbudene skal tilpasses barnet, ikke motsatt. Regjeringens nedbygging av institusjonsbarnevernet og de forverrede rammevilkårene for de private og ideelle barnevernsaktørene, er ikke å sette hensynet til barns beste i første rekke.

Komiteen viser til at for de aller fleste barn er en familiesituasjon og et vanlig hjem den aller beste rammen. Noen barn har imidlertid av ulike årsaker behov for det tilbudet som kan gis på en institusjon for en periode.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at når disse barna plasseres i hjem, uten fagpersoner rundt seg, uten den nødvendige støtten som en institusjon kan gi, kan det være svært uheldig for barnet. Disse medlemmer vil peke på tilfeller der det viser seg at barn som kanskje hadde behov for et institusjonstilbud, men som ble plassert i et hjem, ender opp med å flyttes rundt fra

hjem til hjem. Disse medlemmer mener det er mye som tyder på at vridningen fra institusjon til fosterhjem kan ha gått for langt, og vil understreke at det er svært uheldig at noen barn blir flyttet rundt fordi de ikke klarer familielivet, når de sannsynligvis kunne fått et godt og stabilt tilbud på institusjon.

Disse medlemmer vil understreke behovet for vurdering av strategien om vridning fra bruk av institusjon til mer bruk av fosterhjem.

Komiteen registrerer at regjeringen har iverksatt mange tiltak de siste årene for å rekruttere nye fosterhjem. Økt bruk av fosterhjem i barnets familie og nettverk er et viktig tiltak. For eksempel familieråd i Bergen viser til gode erfaringer med å søke fosterhjem i barnets familie og nære nettverk.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at barnevernet skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. I barnevernet kan myndighetene gå til det skritt å overta omsorgen for barna fra foreldrene. Disse medlemmer vil understreke at dette innebærer et stort ansvar som forplikter, og som gjør det uakseptabelt at tjenestene har store flaskehalsar som følge av kapasitetsmangel. Disse medlemmer viser til Dokument nr. 8:21 S (2009–2010) om en økonomisk forpliktende opptrappingsplan for barnevernet som sikrer full barnevernsdekning innen 2017. Disse medlemmer viser til at full barnevernsdekning innebærer nok behandlingskapasitet i det kommunale barnevernet, nok fosterhjems plasser og institusjons plasser til å gi alle barn et tilbud tilpasset den enkeltes behov, nok kapasitet i fylkesnemndene til å sikre rask saksbehandling, tilstrekkelig antall tilsynsførere, samt rett til ettervern fram til 23 år for unge med tiltak etter barnevernloven. Disse medlemmer vil i denne sammenheng understreke at nok fosterhjems plasser er et grunnleggende element i målet om full barnevernsdekning.

Disse medlemmer viser til at Ideelt Barnevernsforum (IB) på komiteens høring om saken understreket at mange ideelle aktører har lang erfaring og betydelig kompetanse på drift av fosterhjem, de har andre miljøer og nettverk å spille på enn staten mht. rekruttering, og de ønsker, i enda større grad enn i dag, å være med å rekruttere, drive og utvikle fosterhjemsarbeidet. Flere av aktørene i IB er rede til å bidra ytterligere til målet om full fosterhjemsdekning i et samspill med Bufetat. Disse medlemmer mener det er svært viktig at de ideelle aktørenes kompetanse og kapasitet på området brukes. Det er viktig å opprettholde og satse på gode eksisterende tiltak som over lang tid har bygget opp kompetanse og som

allerede har etablert et godt samarbeidsnettverk lokalt.

Disse medlemmer viser til at private aktører innen barnevernet møter motvilje og skepsis når de ønsker å bidra med rekruttering og drift av fosterhjem. Det er svært kritikkverdig at regjeringen fører en slik praksis, mens våre mest sårbare barn står i kø for å få et trygt hjem. Det er svært kritikkverdig og særdeles alvorlig, at regjeringen aksepterer at det i institusjoner drevet av private organisasjoner, til stadighet sitter barn som man har funnet fosterhjem til, men hvor barna ikke får flytte inn fordi hjemmene er rekruttert av en privat institusjon.

Disse medlemmer mener regjeringens praksis må sees i lys av barnevernslovens krav om hjelp og omsorg til rett tid og om hensynet til barnets beste. Disse medlemmer viser på denne bakgrunn til barnevernloven § 1-1 og § 4-1:

«§ 1-1 Lovens formål

Formålet med denne loven er

- å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid,
- å bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår.

§ 4-1 Hensynet til barnets beste

Ved anvendelse av bestemmelsene i dette kapitlet skal det legges avgjørende vekt på å finne tiltak som er til beste for barnet. Herunder skal legges vekt på å gi barnet stabil og god voksenkontakt og kontinuitet i omsorgen.»

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for å utnytte kapasiteten i private virksomheter for å skaffe fosterhjem til barn som venter på dette.»

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, viser til at Bufdir ifølge BLID skal lyse ut en konkurranse for statlig kjøp av fosterhjemstjenester i 2011. Flertallet vil i den sammenheng vise til Innst. 149 S (2010–2011).

Flertallet viser til Innst. 149 S (2010–2011), jf. Dokument 8:136 S (2009–2010) om rammevilkårene for ideelle aktører som driver helse-, omsorgs- og barnevernstjenester der komiteens flertall slår fast at:

«Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, forutsetter at handlingsrommet i lo-

ven utnyttes for å oppnå offentlige innkjøp i tråd med politiske føringer.

(...)

Dette flertallet mener at man skal utnytte mulighetene for å ta i bruk ulike anskaffelsesprosedyrer for å få bedre innkjøp.»

Flertallet forutsetter at det også i denne sammenhengen benyttes andre anskaffelsesmetoder enn anbud, så langt det er mulig innenfor gjeldende regelverk.

Flertallet viser til at ideelle aktørers særpreg og særegne kvaliteter gir dem andre utfordringer og andre forutsetninger enn kommersielle og offentlige aktører. Flertallet mener derfor at de ideelles rolle, kompetanse og særpreg må verdsettes aktivt ved at de gis andre vilkår enn rent kommersielle aktører. Flertallet ser frem til at det vil legges ytterligere til rette for de ideelle aktørers bidrag når det gjelder å levere tjenester til barnevernet i tråd med formuleringene i Soria Moria II-erklæringen, hvor det heter at regjeringen vil

«videreutvikle samhandling mellom offentlig sektor og frivillige aktører og ideelle organisasjoner, som er viktige bidragsyttere til velferdsproduksjonen.»

Flertallet viser til at helse-, omsorgs- og sosialsektorene er dårlig egnet for anskaffelse ved konkurranse, der kortsiktige økonomiske kriterier oftest blir avgjørende. Særlig innen barnevernet er det viktig med kvalitet og langsiktighet.

Flertallet mener det er viktig å ha langsiktige og forutsigbare rammevilkår for de ideelle aktørene som leverer tjenester til barnevernet.

Komiteen viser til at statsråden ved en rekke anledninger har uttalt seg positivt til ideelle aktørers bidrag innen barnevernet, herunder på fosterhjemområdet. Komiteen vil i denne sammenheng vise til pressemelding fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLID) 7. februar 2011 der statssekretær Westhrin slår fast at det er statens oppgave å sørge for at det til enhver tid er nok fosterforeldre og fosterhjem med høy kvalitet som kan ta imot barn ved behov. Statssekretæren påpeker videre at

«ideelle aktører som driver institusjoner, kan ha egne fosterhjem som barna flytter over til etter en periode, tror vi kan være en god løsning for mange barn. Det at ideelle aktører har tilgang på fosterforeldre gjennom mange års arbeid innen barnevernet, får benytte denne ressursen på en god måte har en stor verdi.»

I pressemeldingen pekes det videre på at statsråd Audun Lysbakken ved flere anledninger har varslet at han ønsker å trekke ideelle aktører mer inn i arbeidet

for å skaffe flere fosterhjem, at det har vært regjeringens intensjon, og at den ikke har endret seg.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti mener det ikke er fremlagt dokumentasjon som gir grunnlag for å hevde at statlige familiehjem økonomisk er billigere enn familiehjem drevet av andre. Disse medlemmer viser til brev til komiteen fra hovedorganisasjonen for handel og tjenester i Norge (HSH) datert 11. april 2011, der HSH etter en gjennomgang av tallmaterialet konkluderer med at tallene som er oppgitt i brev fra BLID til komiteen 10. februar 2011 (vedlegg), ikke er sammenlignbare tall.

Disse medlemmer viser videre til at statsråden i brev til komiteen datert 24. mars 2011 (vedlegg), uttaler at departementet gjennom Bufdir vil arbeide for å få klarhet i de ulike kostnadsbildene slik at komiteen får et bedre grunnlag for sitt arbeid.

Komiteen mener det er positivt med dialog mellom departementet og aktørene i en videre prosess for å komme nærmere en felles forståelse av kostnadsbildet.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre er opptatt av at den totale kapasiteten innenfor barnevernet blir tatt i bruk uavhengig av om hvorvidt virksomhetene er organisert som offentlig eller privat. Det viktigste er at tilbudet holder høy kvalitet og at vi sikrer et mangfold tilpasset hvert enkelt barn. Disse medlemmer mener derfor det er viktig å ha en likebehandling av offentlige, private og ideelle aktører.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at de siste offisielle tallene som viser fosterhjemsbehov som er registrert av fagteamene i det statlige barnevernet (omfatter altså ikke behovet som kommunene rapporterer til Statistisk Sentralbyrå (SSB)) er pr. august 2010, og at antall barn som ventet på fosterhjem siste dag i august 2010 var på 751. Dette viser at mangelen på fosterhjem er stor og akutt, og mye tyder på at den er økende. Det er helt uakseptabelt at barn står i fosterhjemsøk. Det er regjeringens ansvar å sikre at det finnes nok fosterhjems plasser til å gi alle barn et tilbud tilpasset den enkeltes behov, og ingen barn skal behøve å vente på dette. Disse medlemmer mener det er verdt å merke seg at regjeringen har presentert planer og mål for barnehagedekning og sykehjems plasser, mens man ikke fremmer mål om full fosterhjemsdekning, og har delegert til Bufetat å utarbeide og gjennomføre en handlingsplan på dette feltet. Dette viser at det er

manglende prioritering og politisk vilje fra regjeringens side som er årsaken til at mange barn i dag lider under ustabilitet i fosterhjemsøk.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en handlingsplan for full fosterhjemsdekning innen 2013.»

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet vil i tillegg peke på den viktige rollen biologisk familie spiller for barn som plasseres i fosterhjem. Disse medlemmer er av den oppfatning at barn som utgangspunkt har det best ved å bo med sin biologiske familie, og viser til at lovverket i dag peker på det samme. Disse medlemmer viser til fosterhjemsforskriften § 4, hvor det heter at:

«barneverntjenesten alltid skal vurdere om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem.»

Dette mener disse medlemmer er et viktig prinsipp, både av hensyn til det enkelte barn, og fordi bruk av øvrige familiemedlemmer kan frigjøre fosterhjems kapasitet som følge av at en del ikke ønsker å påta seg fosterhjemsansvar for andre enn barn i egen familie. Disse medlemmer vil i den forbindelse vise til svarbrev fra statsråd Tora Aasland på spørsmål nr. 786 og nr. 792 (vedlegg) der denne problemstillingen er tatt opp.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til tall fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) hvor om lag 7 prosent av alle fosterhjemstiltak er knyttet til barn med innvandringsbakgrunn. Bruken av hjelpetiltak eller forebyggende tiltak er større blant barn med minoritetsbakgrunn enn blant etnisk norske barn, mens omsorgsoverdragelse er mindre vanlig for denne gruppen. Disse medlemmer viser til forskning fra Høgskolen i Bergen som viser at ansatte i barnevernet opplever kommunikasjonsproblemer i møte med minoritetsfamilier. Språklige utfordringer gjør at kommunikasjonen går dårligere og det tar lengre tid å komme frem til gode fungerende tiltak.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag.

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til tiltak for rekruttering av fosterhjem og støttepersoner med flerkulturell bakgrunn i barnevernet.»

Tilsyn i fosterhjem

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Fol-

ke parti viser til at fylkesmannen har en viktig oppgave med å føre tilsyn og drive oppfølging av kommunenes barneverntjeneste. Disse medlemmer vil i den forbindelse vise til tall fra Fylkesmannen i Troms som kan vise til at barnevernstjenesten ikke utfører det arbeidet den er pliktig til å utføre overfor barn de har ansvaret for. Disse medlemmer mener dette ikke bare er tilfelle i Troms, men også i mange andre fylker. Disse medlemmer er svært bekymret over at mange barn i fosterhjem ikke har fått oppnevnt tilsynsfører som de har krav på, ikke får tilsynsbesøk iht. lovverket, og at barn ikke har de omsorgsplaner de har krav på.

Disse medlemmer vil be om en gjennomgang av fylkesmannens sanksjonsmuligheter overfor kommunene, og i hvilken grad de ulike fylkesmennene tar i bruk de ulike sanksjonene.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av fylkesmannens sanksjonsmuligheter overfor kommunene, og i hvilken grad de ulike fylkesmennene tar i bruk de ulike sanksjonene.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge frem sak for Stortinget om hvordan rammevilkårene for fosterhjemfamilier kan bedres.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sørge for å utnytte kapasiteten i private virksomheter for å skaffe fosterhjem til barn som venter på dette.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen legge fram en handlingsplan for full fosterhjemdekning innen 2013.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til tiltak for rekruttering av fosterhjem og støttepersoner med flerkulturell bakgrunn i barnevernet.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av fylkesmannens sanksjonsmuligheter overfor kommunene, og i hvilken grad de ulike fylkesmennene tar i bruk de ulike sanksjonene.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding er fremmet av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Komiteen viser til forslaget og til sine merknader og råar Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:39 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Håbrekke, Laila Dāvøy, Rigmor Andersen Eide og Geir Jørgen Bekkevold om full fosterhjemdekning innen 2013 – vedlegges protokollen.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 28. april 2011

Gunn Karin Gjøl

leder

Christina Nilsson Ramsøy

ordfører

Vedlegg 1**Brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen, datert 20. januar 2011****Dokument nr. 8:39 S (2010-2011) om full fosterhjemsdekning innen 2013**

Jeg viser til brev av 29.11.2010 fra Familie- og kulturkomiteen, med oversendelse av Representantforslag 8:39 S (dokument 8:39 S (2009-2010)) fra stortingsrepresentantene Øyvind Håbrekke, Laila Dāvøy, Rigmor Andersen Eide og Geir Jørgen Bekkevold. Komiteen ber om departementets vurdering av forslaget.

Stortingsrepresentantene Øyvind Håbrekke, Laila Dāvøy, Rigmor Andersen og Geir Jørgen Bekkevold har fremmet følgende forslag:

Stortinget ber regjeringen legge fram en handlingsplan for full fosterhjemsdekning innen 2013.

Jeg har følgende vurdering av forslaget:

Jeg er glad for at representantene retter søkelyset mot barnevernet og fosterhjemsomsorgen. Fosterhjemmene utgjør et sentralt og svært viktig plasseringsalternativ innenfor barnevernet. De siste årene har i overkant av 80 % av alle barn plassert utenfor hjemmet blitt plassert i fosterhjem. De øvrige har blitt plassert i institusjoner.

De finnes ulike typer fosterhjem. De aller fleste er det vi kaller ordinære fosterhjem. Ordinære fosterhjem er familier som inngår en avtale med kommunen som har omsorgen for barnet. Noen barn plasseres i familier som inngår en oppdragsavtale med Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat). Beredskapshjem og familiehjem er eksempler på denne typen fosterhjem.

Det var 8526 barn og unge plassert i fosterhjem pr. 31.12.09. Antall barn i fosterhjem har vært jevnt stigende de siste årene. Økningen siste året er på 229 barn i fosterhjem, eller tilnærmet 3 %. Holder vi plasseringer i beredskapshjem utenom var 4959 barn plassert i fosterhjem per 31.12.1995 mot 8165 barn per 31.12.2009. Det vil si at det var 65 % flere fosterbarn i 2009 enn for 16 år siden.

Barneverntjenesten skal alltid vurdere om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem. 1858 barn og unge bodde per 31.12.2009 i fosterhjem i egen familie. Dette utgjør tilnærmet 23 % av samtlige barn og unge plassert i fosterhjem (beredskapshjem hold utenfor). Andelen har vært konstant, men med en svak økning de siste årene.

Det er riktig som representantene påpeker at 180 barn og unge hadde vedtak om og ventet på fosterhjem per 31.01.10. Dette er en økning på 65 (56,5 %

fra året før da det var 115 barn og unge. Hovedårsaken til lang ventetid, er mangel på fosterhjem av det slaget barnet eller ungdommen trenger. Det er også en økende tendens til at barneverntjenesten avviser det fosterhjemmet de blir presentert – 14,1 % av sakene i 2010 mot 8,8 % året før.

Regjeringens overordnede mål for fosterhjemsarbeidet er å sikre at alle barn som trenger det får et godt fosterhjemstilbud som er stabilt, og som gir barnet god omsorg og oppfølging. Dette arbeidet har meget høy prioritet i departementet. For å nå dette målet har vi fortsatt mange utfordringer. Barn som skal plasseres i fosterhjem er utsatte og sårbare med et spesielt behov for omsorg og trygghet.

Det er statlig regional barnevernmyndighet ved Barne- og ungdoms- og familieetaten (Bufetat) som har ansvaret for å rekruttere og formidle fosterhjem. Hvert annet år har Bufdir en landsomfattende kampanje for å rekruttere nye fosterhjem. Denne kampanjen blir kontinuerlig fulgt opp både lokalt og regionalt, og jeg vet at Bufdir vil intensivere innsatsen i 2011.

I denne forbindelse vil jeg også nevnte at Bufdir har igangsatt et omfattende forskningsprogram på fosterhjemsfeltet. Prosjektet går over 3 år og har en budsjetttramme på 11 millioner kroner. Programmet heter *Fosterhjem for barns behov*, og gjennomføres av NOVA, Barnevernets utviklingssenter på Vestlandet og Fafo. Programmet inneholder ulike delprosjekter, og et av prosjektene ser særskilt på rekruttering av fosterforeldre. Målet med forskningsprogrammet er å få et solid og helhetlig kunnskapsgrunnlag for videreutvikling av fosterhjemsarbeidet.

Det er slik at barneverntjenesten i kommunen har ansvaret for å godkjenne fosterhjemmene og følge de opp. Rekruttering av fosterhjem er i utgangspunktet en offentlig oppgave som tilligger Bufetat. I en situasjon der vi mangler fosterhjem, kan staten samarbeide med private, ideelle aktører om rekruttering av fosterhjem. Vi må samtidig se nærmere på hvordan dette samarbeidet bør være framover. Jeg vil fortsatt vektlegge at de pengene staten bruker på fosterhjem kommer barna til gode. Bufetat vil fortsatt ha et overordnet ansvar for å påse at det innenfor hver region finnes et tilstrekkelig antall fosterhjem som ivaretar de ulike plasseringsbehov.

Det følger av barnevernloven § 4- 23 at det er "forbudt for privatpersoner å drive formidlingsvirksomhet for plassering av barn uten adopsjon for øye". Dette innebærer at private aktører ikke kan plassere

barn i fosterhjem. Å finne det rette fosterhjemmet til et konkret barn er en offentlig oppgave, som tilligger statlig regional barnevernmyndighet.

Det er riktig som forslagsstillerne tar opp at det de senere årene har vært en målsetting å plassere flere barn og unge, som ikke kan bo hos sine biologiske foreldre, i fosterhjem. Dette er til beste for barnet og denne målsettingen er faglig begrunnet og støttes av nasjonal og internasjonal forskning. Denne vridningen fra institusjon til fosterhjem har ført til at enkelte fosterhjem har fått mer krevende oppgaver. For å møte denne utviklingen, har Bufetat inngått kontrakter med et antall hjem der fosterforeldrene skal ha særlige forutsetninger for å ivareta barn med spesielle behov.

Når det gjelder valg av plasseringstiltak er det behovene til det enkelte barn som er avgjørende for dette. Derfor består barneverntilbudet av et mangfold av tiltak. Vi vet at fosterhjem ikke alltid er det rette for alle, og at institusjoner kan være det beste tiltaket for enkelte barn for en kortere eller lengre periode. Framover er en av våre viktigste oppgaver å skaffe stabile og gode fosterhjem og samtidig ha et godt utbygget og differensiert institusjonstilbud som ivaretar barnets behov.

Forslagsstillerne ønsker mer bruk av familieråd i forbindelse med fosterhjems plasseringer. Jeg er enig i at familieråd er en god metode for å kartlegge ressursene i et barns familie og nære nettverk med tanke på fosterhjems plassering. Flere forskere har vist at

fosterhjem i egen slekt kan være å foretrekke når barn må flytte fra sine biologiske foreldre. Barne-, ungdoms og familiedirektoratet har gjennom flere år bygd opp et landsomfattende tilbud til kommunene om veiledning og tilrettelegging for bruk av denne metoden. Per dags dato har om lag 275 kommuner fått opplæring i familieråd og tilbyr metoden i sitt barnevernsarbeid. Siden 2007 har bruken av familieråd nærmest blitt tredoblet, og i 2010 ble det holdt opp mot 500 familieråd. Av disse omhandlet om lag 80 spørsmål knyttet til fosterhjem.

Forslagsstillerne ber regjeringen legge frem en handlingsplan for full fosterhjemsdekning innen 2013. Det operative ansvaret for rekruttering av fosterhjem er som nevnt lagt til Bufdir, og de har utarbeidet en handlingsplan for å nå full fosterhjemsdekning. Dette kravet er formidlet til alle regionene i deres oppdragsbrev. Det overordnede målet for både direktoratets og departementets fosterhjemsarbeid er å sikre alle barn som trenger det, et fosterhjem med en kvalitet som gir den omsorg og oppfølging barnet har behov for. Dette arbeidet har meget høy prioritet.

Fosterhjem er det viktigste omsorgstiltaket i barnevernet. Jeg vil i tiden fremover ha særlig oppmerksomhet på barnevernet og forutsetter at den øremerkede styrking av det kommunale barnevernet i 2011 vil komme fosterhjemsarbeidet til gode. Jeg er også glad for at mange på Stortinget er opptatt av utsatte barn og unge. Jeg ønsker et samarbeid om en videre styrking av barnevernet velkommen.

Vedlegg 2

Brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til Stortingets president, datert 10. februar 2011

Spørsmål til skriftlig besvarelse – spørsmål nr 786

Jeg viser til brev fra Stortingets president av 31. januar i år med skriftlig spørsmål nummer 786 fra stortingsrepresentant Solveig Horne:

«Undertegnede er gjort kjent med en sak i Møre og Romsdal hvor barnevernet har fratatt omsorgen til et nyfødt barn. Dette har skjedd uten at fars familie er blitt kontaktet knyttet til mulig omsorg for barnet. Barnevernet skal også ha grunnlagt overtagelsen av barnet med manglende ressurser knyttet til å yte familien og barnet, hjelp i hjemmet. Er statsråden tilfreds med en slik praksis i barnevernet, og mener han dette er i tråd med Stortingets og regjeringens intensjoner for hvordan barnevernet skal fungere?»

Det står uttrykkelig i fosterhjemsforskriften § 4 at barneverntjenesten alltid skal vurdere om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem. Hva som ligger i dette har departementet utdypet i «Retningslinjer for fosterhjem», som er fra 2004, og som burde være vel kjent for alle landets barneverntjenester. Der står det blant annet følgende:

«Vurderingsplikten innebærer at barneverntjenesten alltid må kartlegge mulighetene for en slik plassering. I utgangspunktet gjelder dette både der medlemmer av barnets familie eller nære nettverk selv ber om å bli vurdert som mulig fosterhjem, og der det ikke blir fatt fram noe slikt ønske. Det er imidlertid ikke meningen at barneverntjenesten skal bruke mye tid på å kartlegge barnets familie eller nære nettverk der det er åpenbart at disse av faglige grunner og/eller av hensyn til barnets beste ikke vil kunne godkjennes som fosterforeldre.

Anser barneverntjenesten at det er en mulighet for at barnets familie eller nære nettverk vil kunne bli godkjent som fosterforeldre, må utredningen av deres egnethet gis samme omfang som for andre potensielle fosterforeldre. Også barnets familie eller nære nettverk må i utgangspunktet oppfylle de generelle kravene som stilles til fosterforeldre i forhold til for eksempel helse, økonomi og bolig, men disse kravene må kunne fravikes noe dersom det utvilsomt er til barnets beste å bli plassert nettopp i familien eller nettverket.

Barneverntjenesten bør også, så langt det er mulig, forsikre seg om at familien vil kunne takle dobbeltrollen og den mulige lojalitetskonflikten som ligger i å være både familie eller nært nettverk og fosterhjem».

Per 31. desember 2009 bodde 18858 barn og unge i fosterhjem i egen familie. Dette utgjør ca. 23% av samtlige barn og unge plassert i fosterhjem (beredskapshjem holdt utenfor). Andelen har vært konstant, men med en svak økning de siste årene.

I likhet med stortingsrepresentant Horne finner jeg det uakseptabelt hvis svak kommuneøkonomi brukes som begrunnelse for ikke å iverksette hjelpeiltak i hjemmet.

Departementet kan imidlertid ikke gå inn i konkrete saker. Dette følger av barnevernloven kapittel 2 om ansvarsfordeling og administrasjon. Ifølge § 2-1

er det kommunen som skal treffe vedtak i enkeltsaker samt iverksette og følge opp tiltakene, mens departementet har ansvaret for å føre tilsyn med at barnevernregelverket blir anvendt riktig og på en måte som fremmer barnevernlovens formål. Saker som har vært eller skal behandles i fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker, for eksempel omsorgsovertakelsessaker, vil heller ikke bli kommentert av departementet. Grunnen er at fylkesnemnda er et statlig organ som i faglige spørsmål har en uavhengig stilling i forhold til departement og fylkesmann. Vedtak fattet i fylkesnemnda kan bare overprøves av retten. Departementet kan derfor kun gi generelle kommentarer om barneverntjenestens arbeide og eventuelt om aktuelle bestemmelser i barnevernloven.

Det er for øvrig fylkesmannen som fører tilsyn med at den kommunale barneverntjenesten utfører sine oppgaver etter loven, jf. barnevernloven § 2-3 fjerde ledd, bokstav a). Hvorvidt det er grunn til å undersøke barneverntjenestens håndtering av en konkret sak må derfor eventuelt tas opp med den aktuelle fylkesmannen som rette vedkommende. Jeg understreker imidlertid at det er opp til fylkesmannen å avgjøre både om og på hvilken måte en slik undersøkelse skal gjennomføres.

Vedlegg 3

Brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til Stortingets president, datert 10. februar 2011

Spørsmål til skriftlig besvarelse – spørsmål nr 792

Jeg viser til brev fra Stortingets president av 1. februar i år med skriftlig spørsmål nummer 792 fra stortingsrepresentant Solveig Horne:

«Undertegnede viser til Stortingets vedtak som sier at familie og slekt i større grad skal brukes som fosterfamilier der dette er mulig. Hvilke tiltak vil Statsråden iverksette i forhold til barnevernet slik at vedtak Stortinget har fattet knyttet til nærhetsprinsippet blir fulgt opp av kommunene?»

Innledningsvis tillater jeg meg å vise til mitt skriftlige svar på spørsmål nr 786 fra stortingsrepresentant Horne som også var knyttet til regelverket for fosterhjemsplassering i familie og nært nettverk. For ordens skyld gjentar jeg som følger:

Det står uttrykkelig i fosterhjemsforskriften § 4 at barneverntjenesten alltid skal vurdere om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem. Hva som ligger i dette har departementet

utdypet i «Retningslinjer for fosterhjem», som er fra 2004, og som burde være vel kjent for alle landets barneverntjenester. Der står det blant annet dette:

«Vurderingsplikten innebærer at barneverntjenesten alltid må kartlegge mulighetene for en slik plassering. I utgangspunktet gjelder dette både der medlemmer av barnets familie eller nære nettverk selv ber om å bli vurdert som mulig fosterhjem, og der det ikke blir fatt fram noe slikt ønske. Det er imidlertid ikke meningen at barneverntjenesten skal bruke mye tid på å kartlegge barnets familie eller nære nettverk der det er åpenbart at disse av faglige grunner og/eller av hensyn til barnets beste ikke vil kunne godkjennes som fosterforeldre.

Anser barneverntjenesten at det er en mulighet for at barnets familie eller nære nettverk vil kunne bli godkjent som fosterforeldre, må utredningen av deres egnethet gis samme omfang som for andre potensielle fosterforeldre. Også barnets familie eller nære nettverk må i utgangspunktet oppfylle de generelle kravene som stilles til fosterforeldre i forhold til for eksempel helse, økonomi og bolig, men disse kravene må kunne fravikes noe dersom det utvilsomt er til

barnets beste å bli plassert nettopp i familien eller nettverket.

Barneverntjenesten bør også, så langt det er mulig, forsikre seg om at familien vil kunne takle dobbeltrollen og den mulige lojalitetskonflikten som ligger i å være både familie eller nært nettverk og fosterhjem».

Vedlegg 4

Brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen, datert 10. februar 2011

Dokument 8:39 S (2010-2011) Representantforslag om full fosterhjemsdekning innen 2013

Jeg viser til brev fra Familie- og kulturkomiteen datert 24. januar 2011. I forbindelse med behandling av Dokument nr. 8:39 (2010-2011) Representantforslag om full fosterhjemsdekning innen 2013, ber komiteen om svar på følgende spørsmål:

1. I dokument nr. 15:587 (2010-11) slår barne-, likestillings- og inkluderingsminister Tora Aasland fast at det er et problem at en del barn i fosterhjem må flytte utilsiktet en eller flere ganger. Har departementet oversikt over omfanget av slike utilsiktede flyttinger?

Enhver barneverntjeneste har til enhver tid oversikt over de barna de selv har ansvaret for og hvor mange ganger disse har flyttet. Dette er viktig for det enkelte barn. I tillegg har vi nasjonale tall for flyttinger. Denne oversikten er tilgjengelig på Statistisk Sentralbyrå (SSB) sine hjemmesider. Tallene fra SSB sier imidlertid ingenting om disse flyttingene er utilsiktet. Ulike forståelser av hva som skal regnes som en utilsiktet flytting, gjør det vanskelig å føre statistikk på dette.

I denne forbindelse vil jeg nevne Bufdirs treårige forskningsprogram på fosterhjemsfeltet *Fosterhjem for barns behov*. Dette er den største forskningssatsingen direktoratet har igangsatt, og ett av programmets ulike delprosjekter omhandler utilsiktede flyttinger. Dette delprosjektet vil gi oss viktig informasjon om hvordan vi kan redusere utilsiktede flyttinger.

2. I barne-, likestillings- og inkluderingsminister Tora Aaslands brev til komiteen av 20. januar 2011 med vurdering av Dokument nr. 8:39 S (2010-2011) viser statsråden til barnevernloven § 4-23 hvor det slås fast at det er "forbudt for privatpersoner å drive formidlingsvirksomhet for plassering av barn uten

Det er fylkesmannen som fører tilsyn med at den kommunale barneverntjenesten utfører sine oppgaver etter loven, jf. barnevernloven § 2-3 fjerde ledd, bokstav a). Jeg vil be landets fylkesmenn om å minne kommunene om plikten de har til alltid å vurdere om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem.

adopsjon for øye". Det vises til avtaler inngått mellom Bufetat og ideelle aktører, for eksempel i Region Midt-Norge og Region Vest. Er disse avtalene i strid med loven?

Jeg tolker dette som et spørsmål om hvorvidt avtaler inngått mellom Bufetat og ideelle aktører er i strid med forbudet for privatpersoner mot å drive formidlingsvirksomhet etter barnevernloven § 4-23.

Bufetat har lang tradisjon for å samarbeide med ideelle aktører om rekruttering av fosterhjem. Det er imidlertid alltid barneverntjenesten som plasserer barn i fosterhjemmene og som har ansvaret for kontroll av det enkelte barns situasjon i fosterhjemmet. Barneverntjenestens tydelige ansvar og rolle tilsier etter departementets oppfatning at Bufetats avtaler med ideelle organisasjoner om rekruttering av fosterhjem ikke er i strid med formidlingsforbudet i barnevernloven.

Departementets lovtolkning på dette punkt ble for øvrig formidlet i et brev av 10.06.08 til landets kommuner, der følgende ble uttalt om formidlingsforbudet: *"Etter barnevernloven § 4-23 er det "forbudt for privatpersoner å drive formidlingsvirksomhet for plassering av barn uten adopsjon for øye." Dette innebærer at private aktører ikke kan plassere barn i fosterhjem, og bestemmelsen er et uttrykk for at slik virksomhet anses som en offentlig oppgave."*

Bufdir planlegger nå en anskaffelse av fosterhjemstjenester fra ideelle aktører. Det vurderes nå hvilke tjenester anskaffelsen skal omfatte, og det er aktuelt å anskaffe både rekrutterings-, opplærings- og veiledningstjenester.

3. I statsrådets brev til komiteen av 20.01.2011 skriver statsråden at "Rekruttering av fosterhjem er i utgangspunktet en offentlig oppgave som tilligger Bufetat. I en situasjon der vi mangler fosterhjem, kan staten samarbeide med private, ideelle aktører om rekruttering av fosterhjem. Vi må samtidig se nær-

mere på hvordan dette samarbeidet bør være framover. Jeg vil fortsatt vektlegge at de pengene staten bruker på fosterhjem kommer barna til gode. Innebarer dette at Bufetats utgifter pr barn i fosterhjem øker når ideelle aktører rekrutterer og driver fosterhjem?

Den vesentlige forskjellen i utgifter til fosterhjem finnes mellom fosterhjem drevet av private aktører, uavhengig om de er ideelle eller ikke, og det offentlige. Utgifter per oppholdsdag i fosterhjem tilknyttet private tiltak var per andre tertial 2010 på 3 302 kroner, mens utgiftene per oppholdsdag i statlige beredskaps- og familiehjem var på 1 837 kroner. Beregninger fra Bufdir viser at det i tillegg også er en viss forskjell mellom private ideelle og andre private aktører. Utgift per oppholdsdag i fosterhjem drevet av private ideelle aktører er beregnet å være ca. 250 kroner høyere enn i fosterhjem drevet av andre private aktører.

Jeg er opptatt av at midlene som bevilges til barnevern anvendes godt og bidrar til best mulig barnevern. Dette krever blant annet at det offentlige er en god innkjøper av velferdstjenester – også i forhold til ideelle organisasjoner. Riksrevisjonen har ved flere anledninger hatt kritiske bemerkninger til at en stor andel av de barneverntjenestene som kjøpes fra private ikke er anskaffet i henhold til regelverket om offentlige anskaffelser. Som nevnt planlegger Bufdir å gjennomføre en anskaffelse av fosterhjemstjenester fra ideelle aktører i løpet av 2011. Dette vil imøtekomme kritikken fra Riksrevisjonen.

4. Det vises til det overnevnte brevet og omtalen av ideelle aktørers rolle i forbindelse med rekrutte-

ringen av fosterhjem. I spørretimen 5. mai 2010 svarte statsråd Lysbakken på spørsmål om statsråden ønsker ideelle aktørers innsats til fosterhjemsrekruttering: "Det korte svaret på representantens spørsmål er derfor ja, og jeg vil ta kontakt med direktoratet for å tydeliggjøre det signalet." Han uttalte videre at "Dette med rekrutteringsarbeidet til fosterhjem er et godt eksempel på et område der vi vil ha god bruk for den hjelp, den kompetanse og de nettverk som ideelle organisasjoner har. Den innsatsen ønsker jeg velkommen i den veldig viktige jobben vi har med å rekruttere flere fosterforeldre. Jeg ser fram til de bidrag som Frelsesarmeen og andre kan gi til det". Han sa at "Jeg er åpen for en dialog med de frivillige organisasjonene om hvordan de kan bidra, og kommer også til å legge vekt på overfor direktoratet at jeg forventer det samme fra etaten." Står disse signalene fra statsråden fortsatt ved lag?

Disse signalene står fortsatt ved lag. Vi er i en situasjon der vi trenger flere fosterhjem, og jeg er positiv til at private aktører bidrar i rekrutteringen. Det er regjeringens politikk å prioritere ideelle aktører når vi har behov for å bruke private tjenester. Dette signalet er fulgt opp overfor direktoratet, og ideelle organisasjoner er invitert til å medvirke i rekrutteringsarbeidet. Bufdir har blant annet tatt initiativ til møter med ideelle aktører for å finne ut hvordan de kan samarbeide om å rekruttere fosterhjem til kommunene. Bufdir vil presentere anskaffelsen på et dialogmøte med ideelle aktører. I tillegg er godkjente barneverninstitusjoner invitert til en leverandørkonferanse 17. februar 2011 hvor dette temaet også vil bli berørt.

Vedlegg 5

Brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen, datert 21. februar 2011

Dokument 8:39 S (2010-2011) Representantforslag om full fosterhjemsdekning innen 2013

Jeg viser til brev fra Familie- og kulturkomiteen datert 15. februar 2011. I forbindelse med behandling av Dokument nr. 8:39 (2010-2011) Representantforslag om full fosterhjemsdekning innen 2013, ber komiteen om svar på følgende spørsmål:

1. I barne-, likestillings- og inkluderingsminister Tora Aaslands brev til komiteen av 10. februar 2011 med svar på spørsmål fra komiteen i forbindelse med behandling av Dokument nr. 8:39 S (2010-2011), skriver departementet følgende: " Utgifter per opp-

holdsdag i fosterhjem tilknyttet private tiltak var per andre tertial 2010 på 3 302 kroner, mens utgiftene per oppholdsdag i statlige beredskaps- og familiehjem var på 1 837 kroner." Er dette sammenlignbare tall og er de samme kostnadselementene med i beregningene av prisene? Er for eksempel all arbeidsinnsats og ressursbruk knyttet til oppfølging knyttet til oppfølging av det enkelte fosterhjem regnet med i prisen for statlige beredskaps- og familiehjem?"

Utgifter per oppholdsdag i fosterhjem tilknyttet private tiltak omfatter det etaten betaler for tjenesten. Utgiftene til statlige beredskaps- og familiehjem

omfatter utgiftsdekning, oppdragsgodtgjørelse, lønn og refusjoner, samt utgifter til særskilt opplæring og veiledning av statlige fosterhjem. Tallene vil ikke være fullstendig sammenlignbare, noe som blant annet skyldes ulik regnskapsføring i statlig og privat virksomhet. Tallene vil likevel være tilnærmet sammenlignbare.

2. Er det riktig tolkning av statsrådets brev til komiteen av 20. januar 2011 og 10. februar 2011 at det er mindre prisgunstig å benytte fosterhjem rekruttert og drevet av ideelle aktører, og at det derfor står på budsjettmidler å få på plass flere fosterhjem? Hvorfor har ikke regjeringen i så fall informert Stortinget om dette og bedt om ytterligere bevilgninger fra Stortinget til dette formål?

Utgifter per oppholdsdag i fosterhjem tilknyttet private tiltak er langt høyere enn utgifter per oppholdsdag i fosterhjem tilknyttet statlige tiltak, noe som betyr at de er mindre prisgunstige. Det har over lang tid vært et klart signal til etaten om å utnytte

kapasiteten i statlige tiltak framfor å kjøpe private plasser. Bevilgningsrammen gitt av Stortinget er overordnet og styrende for Bufetat. Det er videre etatens oppgave å sørge for at midlene som Stortinget bevilger brukes slik at man samlet sett oppnår et best mulig barnevern.

Utfordringen med hensyn til å rekruttere nok fosterhjem gjelder først og fremst de kommunale fosterhjemmene. Sannsynligvis ville vi fått rekruttert flere fosterhjem ved å gi bedre vilkår til fosterhjemmene. Som et viktig bidrag til dette, har departementet satt ned en arbeidsgruppe med representanter fra KS, Bufdir, Norsk fosterhjemsforening og Norsk barnevernlederorganisasjon (NOBO). Arbeidsgruppen skal vurdere hvordan oppfølgingen med kommunale fosterhjem kan styrkes.

I fosterhjemsanskaffelsen som Bufdir nå vil sette i gang, vil vi vurdere hvordan man kan sikre best mulig kvalitet på tilbudet til barna og at ressursene kommer barna til gode.

Vedlegg 6

Brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen, datert 3. mars 2011

Dokument 8:39 S (2010-2011) Representantforslag om full fosterhjemsdekning innen 2013

Jeg viser til brev fra Familie- og kulturkomiteen datert 23. februar 2011. I forbindelse med behandling av Dokument nr. 8:39 (2010-2011) Representantforslag om full fosterhjemsdekning innen 2013, ber komiteen om svar på følgende spørsmål:

1. Kan statsråden spesifisere hvordan kostnaden på 1 837 kroner per oppholdsdag i statlige beredskaps- og familiehjem er beregnet, og hvilke elementer som inngår i denne kostnaden? Herunder ønskes besvart om følgende elementer er medregnet:

- Lønns- og utgiftsgodtgjøring til avlastningshjem når fosterforeldre har fri
- Utgifter til rekruttering og opplæring
- Alle anvendte arbeidstimer i det offentlige barnevernet som blir brukt til oppfølging av det enkelte fosterhjem

Utgift per oppholdsdag på 1 837 kroner er beregnet ved hjelp av regnskapsførte utgifter til statlige fosterhjem per 2. tertial 2010 delt på registrert antall oppholdsdager i statlige fosterhjem på samme tidspunkt.

Utgiftene til statlige beredskaps- og familiehjem omfatter alle utgifter til familiehjem, ungdomshjem og beredskapshjem. Dette inkluderer utgiftsdekning, oppdragsgodtgjørelse og lønn. Lønns- og utgiftsgodtgjøring til avlastningshjem når fosterforeldre har fri, er inkludert. Utgifter til særskilt opplæring og veiledning av statlige fosterhjem er også inkludert.

Utgifter til fosterhjemstjenesten er ikke inkludert. Grunnen til dette er at disse utgiftene er knyttet til alle typer fosterhjem, dvs. statlige, kommunale og tilknyttet private tiltak. Utgiftene gjelder:

- Grunnopplæring og generell veiledning
- PRIDE-kurs/-opplæring
- Rekruttering
- Forhåndsvurdering av fosterhjem
- Matching
- Tilsynsføreropplæring

I gjennomsnitt utgjør disse utgiftene ca 300 kroner per oppholdsdag i alle fosterhjem, og må i utgangspunktet legges til for alle hjemmene – både offentlige og private. For mange fosterhjem tilknyttet private tiltak inngår imidlertid flere av disse aktivitetene i tjenestene som Bufetat kjøper. Dersom vi for-

utsetter at fosterhjem tilknyttet private tiltak ikke pådrar fosterhjemstjenesten noen utgifter, vil beregnede utgifter knyttet til fosterhjemstjenesten per oppholdsdag i statlige og kommunale fosterhjem utgjøre ca 320 kroner.

2. Bufetats bruk av rammeavtaler påfører ideelle virksomheter en risiko for tomme plasser i deler av perioden, som disse må ta høyde for. Kan dette være en av forklaringsfaktorene som øker kostnader på fosterhjem drevet av ideelle virksomheter?

Den første rammeavtalen på fosterhjemsområdet ble inngått av Region vest høsten 2010. Bruk av rammeavtaler kan derfor ikke forklare de ulikhetene i utgifter per oppholdsdag som vi har sett til nå.

3. Det rapporteres stadig at unger i institusjon ikke får flytte inn i fosterhjem som står klare, fordi Bufetat er motvillig til at private rekrutterer og driver fosterhjem. Dette innebærer at disse ungene må vente lenger enn nødvendig på fosterhjem. Hvordan vurderer statsråden dette i lys av barnevernlovens § 1.1 og § 4.1?

Det avgjørende for valg av tiltak i barnevernet er hensynet til barnets beste, og det skal tas utgangspunkt i det enkelte barns individuelle behov. Målet for en plassering er å gi barnet en grunnleggende stabilitet, omsorg og oppfølging.

Når barn plassert i institusjon vurderes å ha behov for et fosterhjem, skal Bufetat finne et egnet hjem. Etaten skal først utnytte kapasiteten i statlige tiltak. Dersom det ikke finnes egnet fosterhjem i egen "fosterhjemsbank" kan etaten kjøpe en plass i et fosterhjem tilknyttet et privat tiltak.

I resultatrapporteringen for 2009 framgår det at Bufetat kjøpte fosterhjem fra private aktører (både ideelle og kommersielle) for 252 mill. kroner.

4. Hva er grunnen til at den varslede anskaffelsesrunden for fosterhjem fra ideelle organisasjoner nå er utsatt og tidfestes til "i løpet av 2011"?

Som tidligere varslet, er Bufdir i gang med å forberede en anskaffelse av fosterhjemstjenester fra ideelle organisasjoner. Fram til nå har kjøp av fosterhjemstjenester fra private aktører i all hovedsak vært enkeltkjøp. Disse har ikke vært anskaffet i henhold til regelverket om offentlige anskaffelser. Det er først nå, i 2011 at Bufetat for første gang skal foreta en sentralisert anskaffelse av fosterhjemstjenester. Det er derfor viktig at det gjøres et godt forarbeid for å avklare hvilke tjenester i hvilket omfang det er behov for å anskaffe. Det kan være aktuelt å kjøpe flere tjenester enn det man tidligere har gjort fra ideelle aktører, som for eksempel tjenester knyttet til rekruttering, veiledning og forsterkning.

I et møte med alle godkjente barneverninstitusjoner den 17. februar informerte Bufdir om status i arbeidet med å utlyse en anskaffelse. 1. mars hadde Bufdir et møte med Ideelt barnevernforum om hvordan og på hvilke områder de ideelle organisasjonene kan bidra for å løse utfordringene på fosterhjemsområdet. 3. mars vil Bufdir ha møte med regiondirektørene i Bufetat for å diskutere behovet i regionene. I uke 10 vil det bli avholdt et møte mellom Bufdir og departementet for å avklare noen oppståtte juridiske problemstillinger knyttet til anskaffelsen. Dette for å sikre at anskaffelsen skjer innenfor de rammer som barnevernloven gir anledning til. Direktoratet vil i nærmeste fremtid også ta kontakt med KS for å få deres tilbakemelding i forhold til anskaffelsen, spesielt i forhold til behovet for fosterhjem i kommunene. Etter at ovennevnte er avklart vil kravspesifikasjonen bli ferdigstilt og utlyst. Det er et felles ønske hos departementet og Bufdir at anskaffelsen skal gjennomføres så raskt som faglig forsvarlig og praktisk mulig. Anskaffelsen vil bli utlyst i løpet av våren og senest innen 1. juni i år.

Vedlegg 7**Brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen, datert 24. mars 2011****Dokument 8:39 S (2010-2011) Representantforslag om full fosterhjemsdekning innen 2013**

Jeg viser til brev fra Familie- og kulturkomiteen datert 14. mars 2011 med spørsmål knyttet til Dokument nr. 8:39 (2010-2011) Representantforslag om full fosterhjemsdekning innen 2013.

Innledningsvis ber komiteen om en spesifisering av hvordan kostnaden på 1837 kroner per oppholdsdag i statlige beredskaps- og familiehjem er beregnet.

Nedenfor følger en spesifisering av de enkelte elementene som inngår i utgift per oppholdsdag for statlige beredskaps- og familiehjem.

Statlige fosterhjem

Spesifisering	Utgift per oppholdsdag
Lønn – oppfølging av statlige fosterhjem	223
Oppdragsgodtgjøring fosterforeldre	1 005
Arbeidsgiveravgift og pensjon	245
Utgiftsdekning fosterforeldre	264
Klientrelaterte utgifter	12
Husleie, fellesutg, strøm, renhold og vedlikehold	32
Reiseutgifter	34
Andre driftsutgifter	24
Sum utgifter	1 837

Private fosterhjem

Departementet vil gjennom Bufdir innhente en spesifisert oversikt fra private, ideelle aktører på fosterhjemsområdet tilsvarende den oversikt for statlige hjem som er gitt i dette brevet. Så snart vi har mottatt slik dokumentasjon fra de private ideelle aktørene, vil denne bli oversendt komiteen, slik at komiteen får et bedre, samlet grunnlag for å vurdere tjenestetilbudet de ulike aktørene tilbyr.

Videre ber komiteen om svar på følgende:

Er overheadkostnader inkludert i utgifter pr. oppholdsdag?

Hovedsakelig inngår overheadkostnader i utgifter pr. oppholdsdag, men enkelte støttefunksjoner, som regnskap og lønn, er ikke inkludert.

Er det i kostnadene for de statlige hjemmene tatt høyde for at det skal dekkes inn kostnader til plasser som står tomme i perioder?

Ja. Det er de faktiske utgiftene til drift av de statlige familie- og beredskapshjemmene pr. andre tertial som er tatt med i dette regnestykket. Dersom Bufetat har et hjem som er ledig, men hvor Bufetat betaler godtgjørelse, så er disse utgiftene inkludert.

Er det sammenliknbare type tiltak som ligger bak de ulike tallene for statlige og private hjem? Kan noe av kostnadsforskjellen ligge i at det ofte er mer krevende tiltak/tilfeller i private fosterhjem?

Det foreligger ingen systematiske sammenlikninger over kompleksiteten hos de barn/unge som plasseres i henholdsvis statlige og private hjem. Man kan heller ikke bekrefte eller avkrefte påstanden om at kostnadsforskjellen ligger i at ungdom som plasseres privat er mer krevende enn ungdom som plasseres i statlige familiehjem. Felles for begge typer hjem er at en av fosterforeldrene er frikjøpt på heltid for å gi den unge best mulig oppfølging basert på den unges behov i det enkelte tilfelle.

Vil statsråden avvise at det forekommer at barn må vente lenger enn nødvendig på fosterhjem pga motvilje til private fosterhjem i Bufetat?

Resultatrapporteringen for 2009 viser at Bufetat dette året kjøpte fosterhjem fra ideelle og kommersielle private aktører for 252 mill. kroner. Det er derfor ikke grunnlag for å anta at barn må vente på fosterhjems plass på grunn av motvilje i Bufetat til private fosterhjem.

Kan tidligere uttalelser fra statsråd og statssekretær oppfattes dit hen at hensynet til barnets beste skal være overordnet hensynet til utnyttelsen av kapasiteten i statlige tiltak?

Det avgjørende for valg av tiltak i barnevernet er hensynet til barnets beste, og det skal tas utgangspunkt i det enkelte barns individuelle behov. Målet for en plassering er å gi barnet en grunnleggende stabilitet, omsorg og oppfølging.

Det overordnede politiske målet er å utnytte kapasiteten i de statlige tiltakene først, og redusere bruken av private tiltak. Ved kjøp av private tiltak skal de ideelle organisasjonene prioriteres fremfor de kommersielle. Dette gjelder for alle tiltak, også fosterhjem.

Å skaffe et tilstrekkelig antall gode fosterhjem er en av de absolutt viktigste oppgavene på fosterhjemsområdet.

